

Tekenen in de tijd 62

27 september – 3 oktober 2020

De belangstelling voor engelen toont het verlangen naar verbinding met de hemel. Dinsdag verkondigt het feest van de aartsengelen dat deze verbinding er is. Erik Borgman meent echter dat deze pas echt gerealiseerd kan worden als we andere verbindingen opgeven.

Een van onze kleinzoons gaat naar de Vrije School. Daar wordt komende dinsdag, 29 september, het feest van de aartsengel Michaël gevierd. 'Toen brak er in de hemel een oorlog uit' staat er in het Bijbelboek Openbaring (12,7). 'Michaël en zijn engelen vochten tegen de draak en de draak en zijn engelen vochten terug', maar zij worden verslagen. Daarmee is degene die mensen bedreigt en ze ertoe brengt het kwade te dienen, voor de schrijver van Openbaring het Romeinse Rijk dat via de keizercultus tot verering en onderwerping dwingt, 'neergeworpen'. Het bloed van degenen die weigerden aan de keizer te offeren en daarvoor het leven verloren, is niet voor niets gevloeid.

Op de Vrije School staat Michaël aan het begin van de herfst voor de kracht van het licht en het uithoudingsvermogen dat nodig is om de donkere winter door te komen. Het staat ook voor de moed om het kwaad in de ogen te kijken, ook het kwaad in onszelf, en het zo te verslaan. Dit laatste sluit enigszins aan bij het feest van de kerk op 29 september. Daarin staat niet alleen Michaël centraal, maar ook de andere aartsengelen: Gabriel en Rafael. Zij zijn in de gelovige verbeelding de gestalten van Gods betrokkenheid, niet alleen – Michaël – bij onze strijd tegen het kwaad, maar ook – Gabriël die Zacharias de geboorte van Johannes de Doper en Maria de geboorte van Jezus aankondigt – bij de vervulling van ons verlangen naar Gods aanwezigheid onder ons en die ons – Rafaël in het Bijbelboek Tobit – vergezelt en de weg wijst op onze reis door het leven en opgelopen verwondingen geneest.

Er is een duidelijke hunkering naar goddelijke betrokkenheid. De alomtegenwoordige belangstelling voor engelen getuigt van ons verlangen er niet alleen voor te staan. Moed om het kwaad te weerstaan is niet een vereiste, maar een gave. Kunnen wij als Huis van Dominicus iets van de goddelijke betrokkenheid laten zien?

De behoefte aan betrokkenheid blijkt ook tijdens de vredesweek, die dit weekend eindigde. Vredesorganisatie Pax heeft de afgelopen tijd laten zien dat de strijd voor vrede overal gevoerd wordt. Dat is een belangrijk tegenwicht op een moment in de geschiedenis dat vooral degenen die met oorlog dreigen, gehoord worden. Dan kun je al snel het gevoel krijgen met je verlangen naar vrede alleen te staan. Solidariteit met de strijd van andere vredesactivisten maakt je deel van een wereldwijde gemeenschap van inspirerende en vaak verrassend krachtige mensen. In een zegenbede die uit het begin van de dominicaanse traditie stamt, bidden wij om een engel om ons te behoeden en te geleiden naar het rijk van vrede. De wereld zit vol engelen die dit werk op zich nemen. Maar beschouwen wij hun werk als ons werk?

De vraag is wat mij betreft welke offerdienst wij daarvoor moeten opgeven en of we daartoe bereid zijn. In deze zin is de titel van de Pax-manifestaties een beetje te makkelijk: *Power to the People*, naar een John Lennon-song uit 1975. 'Het volk' tegenover 'de machthebbers' of 'de elite' is een uitermate dubbelzinnig begrip geworden, in deze tijd van populisme. 'Het volk' suggereert een onvermijdelijke overwinning want uiteindelijk kan niemand de overgrote meerderheid van de mensen

blijvend zijn wil opleggen. Maar misschien is de mythe van onoverwinnelijkheid wel bij uitstek waar we afscheid van moeten nemen. Vrede en gerechtigheid zijn altijd precair en hun overwinning is allesbehalve onvermijdelijk. Tenzij deze overwinning in God altijd al heeft plaatsgevonden, de oorlog is verslagen en de dood gedood. Dit is de ongelooflijke, maar volgens mij buitengewoon urgente boodschap van het christendom. We hoeven onszelf en anderen niet te bewijzen dat wij het sterkste zijn, want de overwinning behoort aan de kracht die in zwakheid schuilgaat. Laten we elkaar helpen verlossen van het geloof dat we sterk moeten zijn. Dat geloof leidt niet tot vrede. Het leidt steeds opnieuw tot strijd.

Er komt een nieuwe encycliek. Paus Franciscus ondertekent de officiële tekst volgens planning komende zaterdag, 3 oktober, aan de vooravond van de feestdag van de heilige waarnaar Jorge Mario Bergoglio zich na zijn keuze tot paus heeft genoemd: Franciscus van Assisi. De pauselijke rondzendbrief zal, in de lijn van de afgelopen vredesweek, gaan over verbondenheid over verschillen heen. De titel zal zijn *Fratelli tutti*. 'Allemaal broeders' betekent dat en deze titel is al flink bekritiseerd. Als de bedoeling is de verbondenheid en de waardigheid van alles en allen te benadrukken, dan is het inderdaad niet handig om in de titel de helft van de mensheid uit te sluiten. Nog wel als navolger van een heilige die de schepselen nadrukkelijk afwisselend als 'broeder' en 'zuster' aansprak: broeder zon en zuster maan, broeder wind en zuster water, enzovoort.

Allemaal lid van hetzelfde huishouden, allemaal op elkaar en op God aangewezen, dat zal naar verwachting de boodschap zijn. Niet met de titel, maar met deze boodschap willen we in het Huis van Dominicus komende periode verder. Activiteiten in deze lijn zijn in voorbereiding.

Erik Borgman, lekenDominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus